

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Eriky Šafránkové Šídové na téma *Smuteční obřad v 2. polovině 20. století, 88s.*

Rád bych na úvod mého posudku poznamenal, že jsem zprvu chvíli váhal, zda přijmout roli školitele předložené diplomové práce. Nebylo to v žádném případě kvůli osobě diplomantky, Bc. Šafránková Šídová patří mezi velmi nadané studenty, ale bylo tak tomu vzhledem ke zkoumanému tématu. Kdo z nás si rád povídá o smrti? Kdo si o ní rád čte? Moc takových zřejmě nebude. Téma smrti, jako vyústění života, do jisté míry jako pochopení našeho bytí se dnes z našich životů vytratilo, dá se dokonce říci, že je dnešní evropskou civilizací a námi samotnými ochotně vytěšňováno. Smrt se dostala z dosahu lidského zraku. Kdysi neexistoval dům, snad ani místnost, kde by někdo někdy nezemřel. V současnosti lidé žijí v pokojích a místnostech, které nebyly smrtí nikdy dotčeny. Když se blíží něčí život ke konci, je svými nejbližšími často odsunut do sanatoria, nebo do nemocnice... Smrt a umírání je těsně spojeno i se smutečními obřady, které, jak uvidíme i v diplomové práci prodělaly závažnou změnu. Mohu jen s potěšením konstatovat, že konečné rozhodnutí vést diplomovou práci Bc. Šafránkové Šídové hodnotím zpětně za to šťastné, nebo lépe řečeno, díky diplomantce jsem se mohl dozvědět mnoho informací o daném tématu. V práci nejde ale pouze o informace, ale především o velmi dobře formulované myšlenky.

Autorka si v diplomové práci vytkla za cíl prozkoumat proměnu smutečního obřadu v průběhu 20. století, především pak proměnu danou změnou společenských a politických poměrů po roce 1948. Motivací diplomové práce pak dle autorky bylo „pomocí literárních a orálních pramenů identifikovat vnímání smrti a jeho změny na území České republiky v průběhu druhé poloviny 20. století“, vlastním výzkumným cílem pak bylo nalézání odpovědi na otázku, zda přinesl komunistický režim změnu v pohřebním ritu.

Podle mého názoru autorka práce od počátku postupovala s jasnou vizí, která se promítla i do logicky vystavěné struktury práce. Vedle této formální záležitosti musím velmi pochválit i odborný a kultivovaný styl, kterou je diplomová práce napsána. Musím konstatovat, že je to po dlouhé době poprvé, kdy mě nedokonalá stylistika nebo pravopisné chyby nevyrušovaly od čtení.

Prvních cca 30 stránek, které se věnují rozboru přístupu ke smrti, způsobu pohřbívání a lidovým tradicím (zde autorka nezapře i značnou erudici v oblasti etnologie), následně pak samotným rituálům je řemeslně velmi dobře zvládnuta. Celá tato první část, i když ne v diplomové práci takto označená, zde jde o kapitoly 1 – 6 jsou zpracovány na základě dostatečné literatury. Snad bych měl jen připomínku, že ačkoli jsme po vzájemných diskusích dospěli k závěru, že velké historické události omezí autorka na minimum (vyškrtnuto bylo na 30 stran textu) přeci jen se mi tu a tam zdá, že některé pasáže, především týkající se normalizačního režimu působí ještě v textu jako zbytečné, oproti autorkou jiným, propracovaným a vysoce teoreticky pojatým oddílům, mohou působit trochu povrchně. Na druhou stranu Bc. Šafránková Šídová bravurně pojímá, a to v širokých historických souvislostech, vlastní zvolené téma.

Pokud jde o metodu orální historie, která představuje hlavní pramen, pak musím konstatovat, že se autorka velmi dobře vypořádala s tak ožehavým tématem pro vedení rozhovorů. Diplomantka podle mého názoru velmi vhodně zvolila rozvrstvení narátorů tak, aby byly získány vzpomínky různých generací na různá období socialismu a transformace. Právě při výzkumu daného tématu projde orální historik „křestem ohněm“, neboť jak bylo již několikrát zmíněno, jednalo se o velmi silné téma, emociálně náročné a to pro obě strany. Se všemi úskalími se diplomantka vypořádala se ctí a její metodický rozbor může sloužit jako důležitá pomůcka pro ty, kteří budou zpracovávat podobně náročné téma.

Erika Šafránková Šídová ukázala v 9. kapitole, že pro ní shromážděné rozhovory, svědectví narátorů nebyla vlastním cílem, ale prostředkem, pramenem pomocí něhož promýšlela a zamýšlela se nad tím, jak to tenkrát vlastně bylo, „jak se proměnil smuteční obřad“ nebo jak jsme se proměnili my lidé. Výslednou interpretací autorka dokazuje, že je skutečným odborníkem v orální historii a v tomto ohledu si zaslouží mé plné absolutorium.

Není zřejmě nutné hlouběji rozebírat veškerá fakta, ke kterým autorka dochází, přínos práce nespatřuji pouze ve zprostředkování nových zjištění, ale především v samém zpracování tématu a metodicko-teoretickém zakotvení.

Diplomovou práci považuji za více než zdařilou, hodnotím stupněm **výborně**.

Ericce Šafránkové Šídové přeji mnoho štěstí v osobním i profesním životě, a pokud jde o ten profesní doporučoval bych pokračovat ve formě doktorského studia v některém z příbuzných oborů, talentem i odborností je k vědecké kariéře předurčena.

V Praze, 21. 10. 2012

Prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.